

Wat is een Geopark?

Van de site van UNESCO (www.unesco.nl/dossier/geologisch-erfgoed): *Geoparken zijn gebieden waar geologisch erfgoed en landschappen van internationale waarde op een integrale manier worden beheerd. Daarbij staan behoud, educatie en duurzame ontwikkeling centraal. De geologische geschiedenis, de cultuurhistorie, de hedendaagse cultuur en de natuur bepalen samen de identiteit van het gebied. In een geopark maken inwoners, ondernemers, lokale instellingen en scholen samen dit verhaal zichtbaar. Burgerinitiatief en lokaal draagvlak zijn cruciaal. Hoe meer men over een gebied weet, hoe zorgvuldiger en duurzamer met de omgeving kan worden omgegaan'*

Van de site van 'UNESCO Geopark De Hondsrug': *Ieder geopark heeft zijn eigen unieke geologische geschiedenis. Geologisch erfgoed is bepalend voor de natuur en de cultuur van het gebied. Samen geven deze elementen een geopark een identiteit die het onderscheidt van andere gebieden.*

Nederland kent op nationaal niveau vele soorten gebieden die vanwege hun bijzondere natuur of cultuur worden beschermd en beheerd (Nationaal Parken en Landschappen, Natuureservaten, Beschermd stadsgezichten, etc.). Echter de parallel van een UNESCO Global Geopark kent men niet. De term geopark wordt wel gebruikt, maar is niet gedefinieerd. Bescherming en beheer van aardkundig erfgoed vindt plaats op provinciaal niveau, waarbij de provincie Noord-Holland een voortrekkersrol vervult, maar in vele andere provincies ontbreekt beleid ten aanzien van het geologisch erfgoed of is dat zwak ontwikkeld. Een formele status krijgt een 'Geopark', wanneer het door UNESCO erkend en geaccepteerd wordt als UNESCO Global Geopark. Dat vereist een applicatie bij UNESCO, door de Nederlandse UNESCO-commissie ingediend, mede op basis van een positief advies van het Nederlands Forum UNESCO Global Geoparks (NFUGG). De Hondsrug is tot dusverre het enige Nederlandse UNESCO Global Geopark.

Het NFUGG heeft in 2018 een positief advies uitgebracht over het Geopark Gooi en Vecht (G&V) voor wat betreft de kwaliteit van het gebied en het gekozen thema, maar vastgesteld dat de regio te klein is om dit thema voldoende zichtbaar te maken. Daaruit volgde een dringende aanbeveling om in overleg met Geopark De Heuvelrug het gebied uit te breiden in het Utrechtse. Overleg daarover is gaande.

Doelen Geopark G&V

1. Het Geopark G&V beoogt het belang en de betekenis te benadrukken van de Gooi en Vechtstreek als één geologisch systeem (van zand en water), ca. 150.000 jaar geleden gevormd, waar de mens voortdurend op heeft ingespeeld om het land te kunnen gebruiken en zo cultuur heeft gemaakt. In dit landschap zijn talloze sporen van dat alles tot op de dag van vandaag herkenbaar en beleefbaar. Veel plekken zijn als aardkundig, ecologisch, archeologisch en cultuurhistorisch monument beschermd, maar de waarden van *het grotere geheel in samenhang* zijn te weinig bekend en daardoor kwetsbaar. De geologische waarden, die met hun cultuurhistorie verbonden zijn, vormen juist door hun samenhang unieke pijlers voor 'het verhaal van de regio'. In die samenhang tussen geologie, ecologie en cultuurhistorie, en het in dit samenspel ontstane typisch Nederlandse landschap, onderscheidt het Geopark G&V zich van andere organisaties.

2. De stichting Geopark G&V, voortgekomen uit burgerinitiatief, streeft ernaar deze waarden-in-samenhang grotere, algemene bekendheid te geven en meer herkenbaar te maken. Zij spoort politiek, beheerders, inwoners en ondernemers aan om deze waarden te beschermen door ze in alle opzichten duurzaam te ontwikkelen, zodat genoemde uniciteit (de genius loci, of identiteit van deze regio) niet verdwijnt. Niet het beschermen als museale objecten (met een hek eromheen) is het doel, want transformaties kenmerken juist het verleden van de regio, maar duurzame ontwikkeling-in-lijn met die uit de geschiedenis.

Dit tracht zij te verwezenlijken door een erkenning van de regio G&V als UNESCO Global Geopark. Een dergelijke erkenning vereist samenwerking tussen beherende organisaties (zoals Goois Natuurreservaat, AGV-waterbeheer en Natuurmonumenten), overheden (waaronder gemeenten) en kennisinstellingen (erfgoedinstellingen, natuur- en milieuorganisaties, universiteiten, etc.). Voor een succesvolle applicatie is vereist dat een formeel Geopark samenwerkingsverband bestaat waarin genoemde organisaties, overheden en kennisinstellingen deelnemen, en dat de aardkundige waarden in het gebied zijn beschermd.

De gemeenten/de Regio vervullen hierbij een cruciale rol als speler(s) in de openbare ruimte, als beleidsmaker(s), subsidiegever(s) en aanjager(s). Voor wat betreft politieke speerpunten zijn de doelstellingen van de Stichting Geopark G&V gerelateerd aan:

- Cultuur en Recreatie: de beschrijving van de geosites staan binnenkort in publieksvriendelijke vorm op de website t.b.v. wandelingen en fietstochten.
Het maatschappelijk doel is: kenbaar, herkenbaar en beleefbaar maken van de geologische en cultuurhistorische waarden in hun samenhang, om de betrokkenheid bij de fysieke leefomgeving te vergroten en inspiratie te bieden voor nieuwe culturele waardencreatie.
- Gezondheid zowel fysiek en geestelijk:
Het maatschappelijk doel is: 'in beweging en tot rust komen', 'ontspannen en opladen' en 'geïnspireerd' raken – zeer van belang in de verdichte randstad (MRA).
- Economie en ruimte:
Het maatschappelijk doel is: bijdragen aan een hoge omgevingskwaliteit, plekken waar mensen graag willen wonen en werken – zeer van belang in de verdichte randstad (MRA). Kennis van het 'verhaal van de plek' draagt bij aan oplossingen voor ruimtelijke, sociaaleconomische en maatschappelijke opgaven.
- Milieu en duurzaamheid: behoeft geen betoog; geologische en cultuurhistorische kennis bieden perspectieven t.b.v. deze opgaven!